

Ferdighetsstigen: Rapport fra arbeidsgruppen for kartlegging, analyse og forslag – versjon 1.0 Kartlegging

1. Innledning	1
1.1 Mandat	2
1.2 Begreper	4
1.3 Forholdet mellom ferdighetsstigen skissert i SFU søknaden og læringsmål for masterstudiet i rettsvitenskap.....	7
2. Kartlegging.....	7
2.1 Gjeldende Læringsmål for Masterstudiet i rettsvitenskap.....	7
2.2 Arbeidsgruppens oppsummering og overordnede anbefalinger	8
2.3 Arbeidsgruppens innledende forslag til endringer i læringsmålene for masterstudiet rettsvitenskap.....	10
2.3.1 Progresjonsstige for læringsmålene.....	10
2.3.2 Forslag til justeringer i læringsmål for masterstudiet i rettsvitenskap	11
3. Læringsmål, læringsutbytte og læringskrav	13
4. Eksempler på reviderte læringsutbyttebeskrivelser	14
4.1 Utkast til revidert læringsutbyttebeskrivelse for JUS1111 Erstatningsrett	14
4.2 Utkast til revidert læringsutbyttebeskrivelse for sivilprosess (inngår som ett av tre fag i emnet JUS4211 Prosess og strafferett).....	15
5. Foreløpige konklusjoner og videre prosess	17

1. Innledning

Denne rapporten er den første delrapporten for arbeidsgruppen knyttet til ferdighetsstigen.

Rapporten sendes ut til høring til PMR, JSU, dekanatet, CELLS koordineringsteam og studie- og eksamensseksjonen med ønske om å få innspill, spørsmål og forslag som arbeidsgruppen kan arbeide videre med. Arbeidsgruppen har hatt et klart mandat om å gå i dialog med fagmiljøer og JSU om ferdighetsstigen og sender dermed ut en delrapport for å ha et godt grunnlag for slik dialog. På bakgrunn av innspillene fra høringsrunden vil arbeidsgruppen arbeide videre høsten 2021 med en endelig rapport, hvor vi vil komme med flere konkrete forslag til hvordan ferdigheter kan bygges opp i løpet av studiet.

Delrapport 1.0 inneholder et begrepsnotat, en kartlegging med forslag til noen endringer i læringskravene for masterstudiet i rettsvitenskap og et forslag til endringer av begreper lokalt ved fakultetet.

Arbeidsgruppen har også jobbet med et revidert forslag til læringsutbyttebeskrivelser for Erstatningsrett på JUS1111 og Sivilprosess på JUS4211.

1.1 Mandat

Bakgrunn

CELL har høsten 2020 arbeidet med forslag til prosess for Ferdighetsstigen i prosjektteamet bestående av CELLS lederteam, Sofie Høgestøl og Jon Christian Nordrum.

Johanne Larsen har ledet prosessen og utviklet utkast til overordnet plan og en prosessplan for Ferdighetsstigen i oktober, som har blitt oppdatert og ferdigstilt av Malcolm etter møter i november. Disse dokumentene ligger til grunn for planen og prosessen med ferdighetsstigen og vil bli oppdatert når nødvendig.

På bakgrunn av dette arbeidet foreslo SH/JCN/ML senhøstes opprettelse av en arbeidsgruppe som skal kartlegge og analysere læringskravene for Masterstudiet i rettsvitenskap (MiR). Som oppstart bør arbeidsgruppen utarbeide et begrepsnotat som redegjør for de grunnleggende konseptene i ferdighetsstigen, og hva som ligger i begrepene ferdigheter og kompetanse i UH-loven.

Forslaget ble foreslått for prodekan for studier og Erling Hjelmeng i CELLS dialogmøter, og forslaget ble støttet. Forslag om mandat og prosess for arbeidsgruppen er nærmere beskrevet i dette notatet.

Dekanatet ønsker at arbeidsgruppen opprettes, organiseres og gjennomføres av CELL. Arbeidsgruppens resultater skal munne ut i grunnlag og forslag som vil bli presentert for PMR. PMR skal holdes orientert og involveres i arbeidsgruppens arbeid der det er aktuelt.

Våren 2021 er det videre fem prosesser som vil bidra inn som grunnlagsmateriale til arbeidsgruppen og til den bredere diskusjonen rundt Ferdighetsstigen:

1. JML arbeider per tiden med en innledende kartlegging av det pedagogiske innholdet og studenters tidsbruk på de obligatoriske fag på MiR.
2. CELL bidrar inn i emneevaluering av 1. og 3. studieår høsten 2020 (JUS3220 våren 2021), resultatene fra disse emneevalueringene vil bidra med viktige grunnlagsdata om undervisning, læringsmiljø og eventuelle behov for nye erfaringsbaserte øvelser.
3. CELL utvikler en oversikt om forskning på erfaringsbasert læring, med fokus på studier på juridisk utdanning.
4. CELL utlyser en PhD-stilling som skal bidra inn med forskning på Ferdighetsstigen og erfaringsbasert undervisnings- og vurdering, forhåpentligvis med oppstart mai 2021.
5. CELL skal også samle kvantitative data knyttet til MiR fra UiOs statistikkverktøy Tableau for å utarbeide «baseline» for viktige indikatorer som frafall, karakter m.m.

Mandat for arbeidsgruppen:

Arbeidsgruppen skal:

1. Redegjøre for kjerne**begrepene i ferdighetsstigen**.
2. Kartlegge i hvilken grad **reflekterer læringskravene** i hvert enkelt fag og semesteremne i MiR:
 - a. [De overordnet læringsmålene for Masterstudiet i rettsvitenskap?](#)
 - b. [Blooms taxonomi/Karakterskala](#)¹
 - c. Ferdigheter og kompetanse i CELLS senterplan som er ikke er reflektert i fakultetets overordnede læringsmål (f. eks. digitale ferdigheter)
 - d. Forventet progresjon gjennom studiets fem år.

3. Uttale seg om i hvilken grad **dagens undervisnings- og vurderingsformer** bidrar til at studentene oppfyller de eksisterende læringskravene i hvert enkelt fag og semesteremne.
4. Uttale seg om i hvilken grad de overordnede læringsmålene for MiR og læringskravene i hvert enkelt fag og semesteremne **bør oppdateres** og komme med forslag til hvordan de **kan oppdateres**.
5. Foreslå bærekraftige og rettferdige **undervisningsformer- og vurderingsformer**, som vil bidra til at studentene oppfyller eksisterende og forslag til oppdaterte læringskrav.

Arbeidsgruppens prosess:

Fase I Kartlegging:

1. CELL oppretter arbeidsgruppen
2. Leveranse: Utarbeidelse av begrepsnotat (spm 1)
3. Leveranse: Arbeidsgruppen ber hver faglig pilar om å utarbeide sin ferdighetsstige (forslag om kjerneferdigheter og spesialiserte ferdigheter, ideell progresjon)²
4. Leveranse: Fastslå metode for kartleggingsfasen (spm 2)
 - Operasjonalisering av anvendelse av rammene i spm 2: (a)-(d).
 - Hvilken software som skal brukes for innhenting og visualisering (for eksempel [Miro](#))
5. Presentasjon/sammenstilling av overordnede læringsmål for MiR, og læringskrav for de enkelte semestre og fag.
6. Diskusjon i arbeidsgruppen om begrepsnotat og foreløpige sammenstillinger og analyser til 2(a)-(d)
7. Leveranse: Sammenstilling og analyser til 2(a)-(d) per semester og fag
8. Dialog mellom arbeidsgruppen og hver enkelt studieårsansvarlig, JSU, dekanat og CELL pilarer om resultater til spm 1/2 og tanker om spm 3, 4 og 5.

Fase II analyse og forslag:

9. Leveranse av metoden til spm 3 og analyser
 - Inkludert innspill fra CELLS pilarer om foreslåtte læringskrav til ferdigheter og kompetanse
10. Leveranse av sammenstilling og analyser til spm 4-5
 - Inkludert innspill fra CELLS pilarer om foreslåtte moduler
11. Presentasjon av foreløpig rapport for PMR august 2021
12. Ferdigstille endelig rapport etter innspill fra PMR

Sammensetning

Arbeidsgruppen har bestått av:

- Erling Hjelmeng (leder)
- Maria A. Hjort (faglig medlem)
- Bjørn Stensaker (LINK)
- Nicole Versland (studentleder)
- Johanne M. R. larsen (studentleder)
- Åsmund H. Eikenes (pedagogisk ressurs)
- Axel Hjelme (representant fra studie- og eksamensseksjonen)
- Kristin Steen Slåttå (sekretær)

Arbeidsgruppen skal koordinere sitt arbeid med andre medlemmer i CELLS prosjektteam.

CELLs lederteam skal sørge for at arbeidsgruppen har nødvendige ressurser til å utføre sitt mandat.

1.2 Begreper

Kvalifikasjonsrammeverket (NKR): Beskriver de kvalifikasjonene alle kandidater minst skal ha etter fullført utdanning. NKR er fastsatt av NOKUT og et rammeverk hele UH-sektoren skal bruke.

Læringsutbytte (LUB): Kategoriseres i de tre kategoriene kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse og er den samlede kvalifikasjonen som en kandidat oppnår i ett emne eller gjennom en utdanning.

NOKUT beskriver følgende om de tre kategoriene innenfor NKR:

- **Kunnskap:** Kunnskap er forståing av teoriar, fakta, omgrep, prinsipp, prosedyrar innanfor fag, fagområde og/eller yrke.
- **Ferdigheter:** Evne til å bruke kunnskap til å løse problem og oppgåver. Det er ulike typar ferdigheter: kognitive, praktiske, kreative og kommunikative.
- **Generell kompetanse:** Generell kompetanse er å kunne bruke kunnskap og ferdigheter på sjølvstendig vis i ulike situasjonar gjennom å vise samarbeidsevne, ansvarlegheit, evne til refleksjon og kritisk tenking i utdannings- og yrkessamanheng.

Videre lesning om NKR og LUB: <https://www.nokut.no/norsk-utdanning/nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk-for-livslang-laring/>

Læringsmål: Er det samme som læringsutbytte, det vil si mål om hvilke kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse en kandidat skal ha mål om å oppnå i ett emne eller gjennom en utdanning. Læringsmål er et ord vi bruker ved jurfak, men vi bruker begrepene læringsmål, læringsutbytte, læringskrav og «Hva lærer du» om hverandre. Når man ser på nettsidene ser det ut som om vi gjerne bruker begrepet «Læringsmål» og «Hva lærer du» når vi snakker om et helt emne eller et helt utdanningsløp, og begrepet «Læringskrav» når vi snakker om et konkret fag eller tema.

Se f.eks Læringsmål/Hva lærer du for hele masterstudiet i rettsvitenskap:
<https://www.uio.no/studier/program/jus/hva-lerer-du/>

Læringskrav: Er også det samme som læringsutbytte, det vil si konkrete krav om kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som en kandidat må ha oppnådd for å ha bestått ett emne eller oppnå en konkret karakter. Læringskrav er et ord vi bruker ved jurfak, hvor vi gjerne snakker om læringskrav for et konkret fag eller tema, og tett i sammenheng med litteraturliste.

Se f.eks Læringskrav for JUS1111, Privatrett 1:
<https://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS1111/laringsutbytte/>

Hva lærer du: En overskrift som er en del av malen for emnebeskrivelser ved UiO. «Hva lærer du» er presentasjon av Læringsutbytte på emnesiden for studentene, og er mål om hvilke kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse en kandidat skal oppnå i ett fag, emne eller gjennom en utdanning.

Baklengsdesign: Baklengsdesign å vår sammenheng betyr å planlegge emner med å begynne med å presisere hva studentene skal lære og hvordan man skal måle at de har oppnådd læringsmålene,

før innholdet i undervisningen videre planlegges. På den måten sikres det at man tar i bruk undervisningsformer og aktiviteter som støtter studentene til å nå målene som er satt.

Videre lesning: <https://www.uio.no/tjenester/it/digital-undervisning/underviser/pedagogiske-tips/undervisningsplanlegging/>

(Forventet) progresjon i studiet: Den eksterne programevalueringen av masterstudiet i rettsvitenskap gav denne oppsummeringen og anbefalingen i 2018:

Studieprogrammet kan i dag sies å være kjennetegnet av en stor faglig tematisk bredde, noe som – i forhold til andre universitetsstudier - gjør det utfordrende å bygge faglig progresjon gjennom studieløpet. En måte å bygge en tydeligere progresjon på er å utnytte de muligheter som ligger i å utvikle et mangfold av juridiske ferdigheter, og der man gjennomtenker hvordan mer basale ferdigheter etter hvert kan bygges opp til mer avansert kompetanse. Her har fakultetet allerede mange initiativ og tiltak på gang, og komiteen mener at det viktigste grepet er at fakultetet på hvert av studieårene har en tydelig plan for hvilke konkrete ferdigheter og kompetanser studentene skal tilegne seg, og hvor progresjonen fremstår tydeligere – både for studenter og lærere.

Videre lesning: Rapport [Periodisk evaluering av masterprogrammet i Rettsvitenskap Universitetet i Oslo](#)

Ferdighetsstigen: Begrep som ble tatt i bruk av CELL i 2019 som del av SFU-søknadsprosessen. Ferdighetsstigen bygger videre på det pedagogiske utviklingsarbeidet ved fakultetet fra 2017 og 2018, anbefalingene fra den eksterne programevalueringen og diskusjonen i PMR. Ferdighetsstigen er en helhetlig plan for hvordan mer erfaringsbasert læring og praktisk ferdighetstrening kan innføres i jusstudiet.

Advocacy & Negotiation	Legal Technology	Clinical Practice	Writing & Language
Academic speech Thesis seminar	Digital mentoring Boot camp	Job applications	Academic Writing Writing seminar *
Social Change & Mediation	Programming	New Legal Clinics	Public Outreach
Advocacy, Negotiations & Conflict Resolution	Legal Tech, Empirical Legal & Ethics and Technology	Legal Practice & Placements	Legal Drafting & Foreign Legal Languages
Client relations Simulation	Tech Ethics, Basic empiricism Simulations	Practical ethics Simulation	Role & critical analysis Debate
Advocacy roles Mock trial	Machine learning Due diligence	Witnesses Mock trial	Personal style Mentorship
Leadership Board meeting	Text analysis Computational task	Advisor, risk Board meeting	Source criticism English contract
Negotiation Make contract	Blockchain literacy Smart contract	Representation Make contract	Group drafting Make contract
Academic presentation Present essay	Descriptive statistics Essay prep	Fact construction Exercise	Academic analysis Essay *
Oral legal argument Moot Appeal *	Legal software advanced Seminar *	Basic judicial process Moot appeal *	Brief Writing Moot Appeal *
Oral legal analysis Present answer	Using legal databases Seminar *	Inter-cultural relations Client meeting	General legal argumentation Writing clinic *
Verbal confidence Present case	Legal software literacy Seminar *	Ethics dilemmas Exercise	Basic legal analysis Writing clinic *

Videre lesning: [Ferdighetsstigen - CELL: Centre on Experiential Legal Learning \(uio.no\)](https://www.jus.uio.no/cell/)

Erfaringsbasert læring: Erfaringsbasert læring er sosio-interaktiv læring – og er særlig egnet til å utvikle juridisk kunnskap og juridiske ferdigheter og gir dypere forståelse av jussens rolle i samfunnet. Erfaringsbasert læring er kort fortalt å lære gjennom å gjøre: studentene gjør seg erfaringer gjennom for eksempel rollespill, arbeid med caser, praksis eller reelle oppdrag for eksterne partnere. I en ramme som gir rom for refleksjon og eksperimentering vil studentene i større grad motiveres til å søke, forstå og mestre ny kunnskap. Erfaringsbasert læring kan også bedre det psykososiale læringsmiljøet.

Videre lesning: <https://www.jus.uio.no/cell/om/bakgrunn/index.html#toc3>

Blooms taksonomi for læring [Bloom 1956]: En modell hvor man kategoriserer ulike typer læring i en hierarkisk skala. Denne ble revidert i 2001, hvor det ble brukt verb fremfor å beskrive stegene:

1. Å memorere/huske/gjengi
2. Å forstå, reformulere og forklare
3. Å bruke kunnskap
4. Å analysere
5. Å evaluere
6. Å lage noe nytt

Videre lesning: <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/blooms-taxonomy/> og *Blooms-taksonomi og studiet i rettsvitenskap* av Anders Løvlie (2020) i tidsskriftet Rættferd (søk i Oria på Rættferd for å få tilgang via UiO-bruker)

1.3 Forholdet mellom ferdighetsstigen skissert i SFU søknaden og læringsmål for masterstudiet I rettsvitenskap

Ferdighetsstigen skissert som del av SFU søknaden inneholder flere elementer:

- en tydelig illustrasjon av prinsippet om progresjon
- det er et eksempel på hvordan ulike ferdigheter kan bygges opp på et avansert nivå i et femårig løp
- en plan for hvordan erfaringsbaserte øvelser bidrar til å bygge konkrete ferdigheter

Ferdighetsstigen er en idé som sammenfatter progresjonstanken og erfaringsbasert undervisning. Hver stige representerer en kjerneferdighet CELL mener er sentral for fremtidens jurist. Elementene i stigen er konkrete øvelser, noen elementer er øvelser som allerede er vedtatt og en del av studiet, noen øvelser er det konkrete planer om å innføre, andre øvelser er et forslag. Det er ikke lagt opp til at hvert element krever en konkret øvelse, f.eks prosedyreøvelsen på JUS2111 bygger man både muntlige, skriftlige og praktiske ferdigheter, og denne øvelsen representerer tre elementer i ferdighetsstigen.

Baklengsdesign av emner viser oss at vi må starte med læringsmålene for ett emne, det er læringsmålene som gir føring til hvilke undervisnings- og vurderingsformer emnet skal ta i bruk, ved at man velger undervisnings- og vurderingsformer som legger opp til at studentene kan oppnå de aktuelle læringsmålene.

Hvilke ferdigheter som kandidatene skal bygge i løpet av studiet ligger i de sentrale læringsmålene for masterstudiet i rettsvitenskap. Dersom ferdighetsstigen skal kunne implementeres, er det ved at læringsmålene for masterstudiet for rettsvitenskap:

- læringsmålene for masterstudiet for rettsvitenskap konkretiserer at ferdighetene i stigen skal oppøves
- læringsmålene for masterstudiet for rettsvitenskap legger opp til en progresjon hvor noen ferdigheter oppøves tidlig i studiet slik at de danner grunnlag for mer avanserte/komplekse senere i studiet
- at øvelser som bygger ferdigheter samtidig bygger kunnskap innfor fagområdet til de enkelte emnene

2. Kartlegging

Kartleggingen inneholder følgende:

- arbeidsgruppens oppsummering fra kartleggingen og overordnede forslag om endringer
- forslag om justeringer i Læringsmål for Masterstudiet i rettsvitenskap

2.1 Gjeldende Læringsmål for Masterstudiet i rettsvitenskap

I dag er følgende læringsmål vedtatt og gjeldende for Masterstudiet i rettsvitenskap:

[Læringsmål for Masterstudiet i rettsvitenskap](#)

Ved gjennomført studium skal du ha følgende kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper

Kandidaten skal ha:

- God kunnskap om juridisk metode
- God kunnskap om retten på de fagområder som omfattes av studiet
- God kunnskap om sammenhengen mellom internasjonal og nasjonal rett
- God kunnskap om de verdiene som ligger til grunn for retten
- God kunnskap om vekselvirkningen mellom rett og samfunn
- God kunnskap om retten i et historisk perspektiv
- God kunnskap om etiske utfordringer og juristers rolle i samfunnet
- Spesialisert kunnskap innen fagområder som dekkes av masteroppgaven

Ferdigheter

Kandidaten skal kunne anvende juridisk metode til å analysere, drøfte og ta standpunkt til rettslige problemstillinger på en kritisk, selvstendig og etisk måte. Dette innebærer å kunne:

- Identifisere rettslige problemstillinger i et saksforhold
- Drøfte og løse konkrete rettsspørsmål, også på ukjente rettsområder
- Argumentere skriftlig og muntlig for et rettslig standpunkt på en tydelig og presis måte
- Utrede rettsreglene innen ulike rettsområder
- Bidra til å utforme lovforslag, avtaler, vedtekter og andre juridiske dokumenter
- Foreta rettspolitiske vurderinger av rettsreglene
- Gjennomføre et avgrenset forskningsprosjekt under veiledning og i tråd med forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Kandidaten skal kunne bruke de juridiske kunnskapene og ferdighetene på selvstendig vis til å:

- Gjennomføre ulike typer juridiske arbeidsoppgaver
- Løse nye problemer og bidra til nytenking i en rettslig sammenheng
- Forstå og vurdere sammenhenger mellom retten og samfunnet, herunder rettens plass i styring av samfunnsutviklingen
- Reflektere over jussens forhold til andre fag
- Identifisere etiske og yrkesetiske problemstillinger relatert til jussen og håndtere disse på en forsvarlig måte
- Samarbeide med jurister og andre profesjoner om rettslige problemstillinger
- Formidle juridiske resonnementer til jurister, andre profesjoner og allmennheten
- Fremme rett og rettferdighet

2.2 Arbeidsgruppens oppsummering og overordnede anbefalinger

Arbeidsgruppen har gjennomført kartleggingen gjennom følgende aktiviteter:

- Visuell sammenstilling og samarbeid i verktøyet Miro
- Utarbeidelse av oversikt i Excel (Vedlegg x)
- Møter i arbeidsgruppen

I oversikten i excel har vi tatt utgangspunkt i læringsmålene for MiR, og disse er sammenlignet med kravene i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR) og Blooms taksonomi. Vi har så sett hvilke læringsmål som er presentert i læringskravene for de enkelte obligatoriske og semiobligatoriske emnene i masterstudiet. I kartleggingen har vi tatt utgangspunkt i læringskravene slik de fremgår av hvert enkelt emne sin emneside, i tillegg til dette nivået er det videre læringskrav for hvert enkelt fag som inngår i de større semesteremnene, og læringskravene for hvert enkelt fag skal igjen avstemmes med litteraturlisten som er publisert i et annet system (Leganto). Arbeidsgruppen tok utgangspunkt i læringskravene for hvert enkelt emne, ikke læringskravene knyttet til hvert enkelt fag og den konkrete litteraturlisten, dette var et bevisst valg, da det er det samlede emnets læringskrav hvor det er mest aktuelt å plukke opp de mer overordnede læringsmålene som er utarbeidet for hele masterstudiet. Videre at det er læringskravene for hele emnet som bør være førende for valgt undervisnings- og vurderingsform, som igjen knytter seg tett til byggingen av ferdigheter.

Arbeidsgruppens hovedfunn gjennom kartleggingen er at ikke alle vedtatte læringsmål i MiR er representert i læringskravene for enkeltemnene i masterstudie, læringsmålene gjelder både for obligatoriske- og valgemner, og arbeidsgruppen har først og fremst undersøkt opp mot de obligatoriske emnene. Dette gjelder følgende læringsmål:

- Ferdigheter: Foreta rettspolitiske vurderinger av rettsreglene
- Generell kompetanse: Forstå og vurdere sammenhenger mellom retten og samfunnet, herunder rettens plass i styring av samfunnsutviklingen
- Generell kompetanse: Reflektere over jussens forhold til andre fag
- Generell kompetanse: Samarbeide med jurister og andre profesjoner om rettslige problemstillinger

Dette kan bety at det er vedtatte læringsmål som ikke nås i løpet av masterstudiet, da de ikke er inntatt i de enkelte obligatoriske emnene. Arbeidsgruppen kan imidlertid ikke konkludere med at det er slik, da det kan være at læringsmål er en del av emners undervisning og vurdering uten at de er presisert i læringskravene på emnesidene. Men arbeidsgruppen mener at dersom det er sentrale læringsmål som nås gjennom undervisning, litteratur og vurdering i emnene, bør de være konkretisert i emnets læringskrav. Dette er sentralt for at studentene på emnet skal ha oversikt over hva som forventes av dem, og for at PMR skal kunne ha oversikt over og kunne følge opp at de overordnede læringsmålene for MiR faktisk følges opp i de enkelte emnene.

Arbeidsgruppen vil videre peke på at læringsmålene for MiR er godt avstemt med kravene i NKR, men så kommer det et sprik, det ser ut som om læringskravene for de enkelte emnene ikke er utformet med en klar lenke til de sentrale læringsmålene for studiet. Videre er det ikke usannsynlig at man vil finne et ytterligere sprik mellom læringskravene for de enkelte fagene som er knyttet opp mot litteraturlisten og læringsmålene for masterstudiet i rettsvitenskap. Det er sannsynlig at det har vært en tettere sammenheng, de sentrale læringsmålene for MiR ble utarbeidet i forbindelse med studiereformen av 2011, samtidig som ble læringskrav for de enkelte semesteremnene utarbeidet. Men det er ikke innarbeidet i den administrative rutinen og vedtaksprosessen rundt oppdatering av læringskrav for emner en utsjekk opp mot læringsmålene for MiR. Arbeidsgruppen mener at det dette må på plass dersom fakultetet skal sikre en lenke mellom disse nivåene fremover, og vil komme med en anbefaling til hvordan dette kan sikres i nye administrative rutiner i den endelig versjon av rapporten.

Kartleggingen viser også at flere av de enkle og mindre komplekse læringsmålene er representert i svært mange emner, men det er få emner som har tatt inn de mer avanserte/komplekse læringsmålene. Gruppen anser at dette kan henge sammen med en manglende gjennomtenkning av den ferdighetsmessige progresjonen utover i studiet.

Flere av læringsmålene er koblet til det å være i stand til å løse nye problemer og rettslige problemstillinger. Det å kunne bidra til å utforme lovforslag og andre juridiske dokumenter, samt foreta rettspolitiske vurderinger og ha god kunnskap om etiske problemstillinger og vekselvirkninger mellom rett og samfunn er en avansert kompetanse. Disse kunnskapene, ferdighetene og kompetansen er representert på flere punkter i læringsmålene, og gir en ambisjon om å utdanne selvstendige jurister som skal være i stand til å samarbeide og løse nye problemer. Dette er en ambisjon som arbeidsgruppen mener er ambisiøs, men helt riktig og at det er en ambisjon vi må ha dersom vi skal møte arbeidslivets forventninger og krav til kandidatene fra rettsstudiet. Samtidig er dette en kompetanse man vil stadig videreutvikle, og som kanskje først kan oppnås etter lang erfaring fra yrkeslivet. Arbeidsgruppen mener at disse læringsmålene bør beholdes, men dersom PMR skal sikre seg at de oppnås må de være representert i større utstrekning enn det de er i dag i de enkelte emnene, og det må være en plan for hvordan læringsmålene skal oppnås ved at en tar i bruk undervisnings- og vurderingsformer som vil gjøre det mulig for studentene å oppnå dette læringsutbyttet.

Generelt er det konsensus i arbeidsgruppen om at de gjeldende læringsmålene er svært gode og bør videreføres. Arbeidsgruppen har forslag om å kutte to av læringsmålene om generell kompetanse og vil foreslå en justering i teksten av flere av de andre målene.

2.3 Arbeidsgruppens innledende forslag til endringer i læringsmålene for masterstudiet rettsvitenskap

Arbeidsgruppen har på grunnlag av kartleggingen kommet frem til noen innledende forslag om endringer. Disse forslagene er ment som er første dialogpunkt om læringsmålene og ferdighetsstigen med de studieårsansvarlige, JSU, dekanatet og CELLS koordineringsteam.

2.3.1 Progresjonsstige for læringsmålene

Arbeidsgruppen har i møter spesifikt sett etter og diskutert spørsmålet om progresjon. I diskusjonen har vi sett på nivåene i Blooms taksonomi og sammenlignet dem med de vedtatte læringsmålene

Gruppen har forsøkt å kategorisere hvilke læringsmål som er aktuelle i starten, midten og i slutten av studiet. I diskusjonen om progresjon fant vi flere læringsmål som vi mener er aktuelle først fra de høyere studieårene, noen læringsmål ser mer avanserte ut og noen ser ut til å bygge på andre. Videre identifiserte arbeidsgruppen flere læringsmål som vi mener er aktuelle for de to første studieårene, men som også er aktuelle gjennom hele studiet. F.eks er “God kunnskap om juridisk metode” et læringsmål som er aktuelt gjennom alle fem studieårene. Det som endrer seg er at man lærer metode på ulike nivåer, og at forventningene til hvordan studentene tar metoden i bruk endrer seg i løpet av studiet. De vedtatte læringsmålene kan illustreres i en progresjonsstige som en trapp hvor noen læringsmål er fundamentet som andre bygger på.

For kunnskaper

K8 - Spesialisert kunnskap innen fagområder som dekkes av masteroppgaven
K7 - God kunnskap om etiske utfordringer og juristers rolle i samfunnet
K6 - God kunnskap om retten i et historisk perspektiv
K5 - God kunnskap om vekselvirkningen mellom rett og samfunn
K4 - God kunnskap om de verdiene som ligger til grunn for retten
K3 - God kunnskap om sammenhengen mellom internasjonal og nasjonal rett
K2 - God kunnskap om retten på de fagområder som omfattes av studiet
K1 - God kunnskap om juridisk metode

For ferdigheter:

F7 - Gjennomføre et avgrenset forskningsprosjekt under veiledning og i tråd med forskningsetiske normer
F5 - Bidra til å utforme lovforslag, avtaler, vedtekter og andre juridiske dokumenter
F6 - Foreta rettspolitiske vurderinger av rettsreglene
F3 - Argumentere skriftlig og muntlig for et rettslig standpunkt på en tydelig og presis måte
F4 - Utrede rettsreglene innen ulike rettsområder
F2 - Drøfte og løse konkrete rettsproblemer, også på ukjente rettsområder
F1 - Identifisere rettslige problemstillinger i et saksforhold

For generell kompetanse:

GK2 - Løse nye problemer og bidra til nytenking i en rettslig sammenheng
GK3 - Forstå og vurdere sammenhenger mellom retten og samfunnet, herunder rettsens plass i styring av samfunnsutviklingen
GK4 - Reflektere over jussens forhold til andre fag
GK5 - Identifisere etiske og yrkesetiske problemstillinger relatert til jussen og håndtere disse på en forsvarlig måte
GK7 - Formidle juridiske resonnementer til jurister, andre profesjoner og allmennheten
GK6 - Samarbeide med jurister og andre profesjoner om rettslige problemstillinger

Å visualisere de vedtatte læringsmålene i en trapp var et godt verktøy for arbeidsgruppen å identifisere at det allerede lå en progresjon i de vedtatte målene. De foreslåtte justeringene under bygger videre på denne trappen.

2.3.2 Forslag til justeringer i læringsmål for masterstudiet i rettsvitenskap

Ved gjennomført studium skal du ha følgende kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper

Kandidaten skal ha:

- Avansert kunnskap om juridisk metode
- Avansert kunnskap om retten på de fagområder som omfattes av studiet
- God kunnskap om sammenhengen mellom internasjonal og nasjonal rett
- God kunnskap om de verdier og hensyn som ligger til grunn for retten
- God kunnskap om vekselvirkningen mellom rett og samfunn

- God kunnskap om retten i et historisk perspektiv
- God kunnskap om etiske utfordringer og juristers rolle i samfunnet
- Spesialisert innsikt innen fagområder som dekkes av masteroppgaven

Arbeidsgruppens kommentarer:

Arbeidsgruppen har ingen forslag til kunnskapsmål som bør gå ut, og har heller ikke foreslått nye inn. Arbeidsgruppen mener også at kunnskapsmålene er plassert i en god rekkefølge hvor 1.-4. kulepunkt er kunnskapsmål som er aktuelle fra det første studieåret, 5.-7. kulepunkt er aktuelle fra 3. og 4. studieår og 8ende kulepunkt er et kunnskapsmål aktuelt for 5. studieår. Noen av kunnskapsmålene er foreslått å endres fra «God kunnskap om...» til «Avansert kunnskap om...», dette i henhold til føringene i NKR. Dette gjelder kunnskapsmålene som arbeidsgruppen mener er aktuelle for hele femårsløpet. For slike kunnskapsmål bør målet om «avansert kunnskap» være et mål fra 3. studieår og over, men når kunnskapsmålet brukes på 1. og 2. studieår bør målet være «god kunnskap».

Ferdigheter

Kandidaten skal innenfor ulike juristroller kunne anvende juridisk metode og digitale verktøy til å analysere, drøfte og ta standpunkt til rettslige problemstillinger på en kritisk og etisk måte, både selvstendig og i samarbeid med andre. Dette innebærer å kunne:

- Identifisere rettslige problemstillinger i et saksforhold
- Drøfte og løse konkrete rettsspørsmål, også på ukjente rettsområder
- Utrede og vurdere rettsreglene innen ulike rettsområder
- Argumentere skriftlig og muntlig for et rettslig standpunkt på en tydelig, presis og overbevisende måte
- Foreta rettspolitiske vurderinger av rettsregler
- utforme ulike normerende tekster, eksempelvis lovforslag, avtaler og vedtekter
- Gjennomføre et avgrenset forskningsprosjekt under veiledning og i tråd med forskningsetiske normer

Arbeidsgruppens kommentarer:

Arbeidsgruppen mener at digitale ferdigheter og samarbeidsevner er noe som bør fremkomme tydelig under ferdighetsmålene og har foreslått at det inntas i innledningen om ferdighetsmålene. Videre mener arbeidsgruppen at ferdighetsmålene er gode og foreslår ikke at noen bør utgå. Arbeidsgruppen har foreslått inntatt en presisering om at det skal være et mål om å også kunne vurdere rettsreglene, ikke kun utrede, da dette vil i bedre grad henge sammen med målet om å kunne foreta rettspolitiske vurderinger og det å selv utforme normerende tekster. Videre har vi foreslått å bruke begrepet «normerende tekster» i ett av ferdighetsmålene og ta ut begrepet «andre juridiske dokumenter». På samme måte som med kunnskapsmålene kan man se en progresjonsstige for dette målet hvor man kan ha som mål å kunne utrede på de første to studieårene, mens man kan sette som mål å både kunne utrede og gi en vurdering på de høyere studieårene.

Arbeidsgruppen har for ferdighetsmålene endret rekkefølgen noe, men kun med en liten justering hvor målet om å kunne «Utrede og vurdere rettsregler» kommer før målet «Argumentere skriftlig og muntlig...».

Generell kompetanse

Kandidaten skal kunne bruke de juridiske kunnskapene og ferdighetene på selvstendig vis til å:

- Samarbeide med jurister og tverrfaglig med andre profesjoner om rettslige problemstillinger
- Formidle juridiske resonneringer til jurister, andre profesjoner og allmennheten
- Identifisere etiske og yrkesetiske problemstillinger relatert til jussen og håndtere disse på en forsvarlig måte
- Forstå og vurdere sammenhenger mellom retten og samfunnet, herunder rettens plass i styring av samfunnsutviklingen
- Reflektere over jussens forhold til andre fag
- Løse nye problemer og bidra til nytenking i en rettslig sammenheng

Arbeidsgruppens kommentarer:

Arbeidsgruppen mener at de generelle kompetansemålene også er gode, men foreslår at to av målene utgår. «Gjennomføre ulike typer juridiske arbeidsoppgaver» er selvforklarende og så bredt at det egentlig ikke sier noe. Masterstudiet i rettsvitenskap skal utdanne jurister, det er da klart at de skal være i stand til å utføre ulike typer juridiske arbeidsoppgaver. Videre foreslår deler av arbeidsgruppen at å «Fremme rett og rettferdighet» utgår som et eget læringsmål, målet er hentet fra kandidatløftet og er et svært bredt mål som handler mer om verdier og moral enn kunnskaper og ferdigheter som fakultetet tar ansvar for å gi læring om. Allikevel har målet en tydelig symbolsk verdi og arbeidsgruppen oppfordrer høringsinstansene til å gi innspill på dette punktet. Om målet skal videreføres må det samtidig være med en presisering på hvordan dette målet skal følges opp i undervisning og vurdering.

Videre er rekkefølgen i læringsmålene betydelig endret i forhold til hvordan de er fremstilt i dag, dette i henhold til trapeillustrasjonen i punktet over.

3. Læringsmål, læringsutbytte og læringskrav

Som presisert i punkt 1.2 Begreper så er Læringsmål, Læringsutbytte og Læringskrav det samme, det vil si mål om hvilke kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse en kandidat skal ha mål om å oppnå i ett emne eller gjennom en utdanning.

Ved det juridiske fakultet bruker vi oss av begrepene Læringsmål og Læringskrav, i tillegg er Læringskrav på emnenivå presentert på emnesiden under overskriften «Hva lærer du» som er overskriften som er brukt for alle emner ved UiO, men alle begrep peker mot det samme.

I denne rapporten har vi frem til nå brukt begrepet Læringsmål om læringsmålene for masterstudiet i rettsvitenskap, og begrepet Læringskrav for målene presentert på emnesiden og læringskrav om målene som er presentert på semestersiden og koblet til hvert enkelt fag og i tett sammenkobling med litteraturlisten i Leganto.

Arbeidsgruppen har identifisert et sprik mellom læringsmålene for hele studiet og læringskravene for hvert enkelt emne. Dette peker mot at det er behov for et system/rutiner/verktøy som kan sørge for at sammenhengen følges opp, dette fra læringsmålene på programnivå til læringskravene på fagnivå.

Videre vil arbeidsgruppen diskutere begrepene, dette både for å få en opprydning slik at man lettere kan se om man er på program-, emne- eller fagnivå, og se på bruken av begrepet «krav» fremfor «utbytte» og «mål». Begrepet «Læringskrav» er noe som fakultetet selv har valgt å ta i bruk, begrepet tas ikke i bruk som del av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR).

Hvilke ord og begreper man bruker har effekt. Å bruke ordet “krav” fremfor “utbytte” når man snakker om læring gir en føring om at ansvaret ligger på studenten og at beskrivelsene er en liste som skal sjekkes av, fremfor at listen er ment som en støtte til både faglærer og student om hva emnet skal inneholde og gi av læring. Rettsvitenskap har videre utfordringer når det kommer til læringsmiljø, karakterpress og stress

blant studentene. En endring fra termen læringskrav til læringsutbytte vil ikke være en umiddelbar løsning, men arbeidsgruppen mener at det vil være et bidrag opp mot å snakke om læring som noe som skjer i fellesskap i et miljø.

Arbeidsgruppen foreslår at det skal være følgende nivåer:

- Læringsmål for Masterstudiet i rettsvitenskap
- Læringsutbyttebeskrivelse på emnenivå som presenteres under overskriften “Hva lærer du” på emnesiden. For de obligatoriske emnene er dette en samlet beskrivelse for alle fag som inngår i emnet.
- Detaljert læringsutbyttebeskrivelse på semesternivå. For de obligatoriske emnene er det gjerne behov for slike detaljerte beskrivelser for hvert enkelt fag.

4. Eksempler på reviderte læringsutbyttebeskrivelser

Som del av arbeidet i arbeidsgruppen har Maria A. Hjort og Erling Hjelmeng arbeidet med utkast til reviderte læringsutbyttebeskrivelser for Erstatningsrett på JUS1111 og Sivilprosess på JUS4211.

Disse eksemplene er ikke endelige og inntas her i rapporten som et eksempel på hvordan vi har jobbet med dette i arbeidsgruppen for å vise hvordan en aktualiserer arbeidet med ferdigheter i ett fag. I arbeidet med egne læringsutbyttebeskrivelser har Hjort og Hjelmeng sett på sammenhengen mellom kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanse i eget fag, vurdert hvilke ferdigheter fra de overordnede læringsmålene for MiR som er særlig aktuelle for eget fag, og gjort flere redaksjonelle endringer for å konkretisere hva som er innholdet i emnet og forventinger til studentene, blant annet gjennom å bruke flere verb i kunnskapsmålene for å vise hvordan det vil se ut når kunnskapen er oppnådd.

4.1 Utkast til revidert læringsutbyttebeskrivelse for JUS1111 Erstatningsrett

Refleksjon fra faglærer Erling Hjelmeng om arbeidet med læringsutbyttebeskrivelser:

Arbeidet med læringsutbyttebeskrivelser i et fag på første semester ga rom for å vurdere hva det er realistisk å kreve av studentene så tidlig i studiet, på samtlige tre nivåer (kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse), samt hvordan den eksisterende undervisningen faktisk setter studentene i stand til å oppnå dette nivået. Første semester er et slags første trinn på ferdighetsstigen, og det det særlig legges vekt på i undervisningen er å trene studentene i å foreta juridiske drøftelser, gjennom obligatoriske skriveøvelser, skriveverksteder og tilbakemeldinger. Enkelte foreslåtte elementer i læringsutbyttebeskrivelsen, for eksempel å samarbeide i grupper om å utforme argumentasjon og drøftelser, er i mer begrenset utstrekning inkludert som et element i undervisningen. Også muntlig presentasjon kan løftes frem i undervisningen.

Arbeidet med læringsutbyttebeskrivelser har bekreftet inntrykket av at det i de fleste fag har vært et fokus på kunnskapsdelen, mens ferdigheter og generell kompetanse virker mindre gjennomtenkt og i begrenset utstrekning er tilpasset de overordnede målene for Master i rettsvitenskap.

[Gjeldende læringskrav i Erstatningsrett i JUS1111 \(følg hyperlenken\)](#)

Forslag til revidert læringsutbyttebeskrivelse:

Kunnskap

Etter å ha fullført faget har du god kunnskap om

- Betingelsene for ansvar, dvs. erstatningsrettslig relevant skade, ansvarsgrunnlag og adekvat årsakssammenheng

- Bilansvaret som ordning med objektivt ansvar og tvungen forsikring
- Skadelidtes medvirkning, lempning, flere skadevoldere og regress
- Reglene om tapsutmåling

Etter å ha fullført faget kan du redegjøre for hovedlinjene i

- EMK og EØS-avtalens betydning for erstatningsretten
- Forholdet mellom erstatningsrett og hhv. trygd og forsikring

Ferdigheter

Etter å ha fullført faget kan du

- Tolke lover og forskrifter av relevans for erstatningsretten
- Diskutere erstatningsrettens rolle i rettssystemet
- Analysere dommer på erstatningsrettens område mht. verdi som rettskilde
- Presentere forslag til løsninger på erstatningsrettslige spørsmål
- Identifisere og drøfte erstatningsrettslige problemstillinger i et saksforhold
- Anvende erstatningsrettslige regler på praktiske situasjoner

Generell kompetanse

Etter å ha fullført faget kan du

- Anvende juridisk metode for å løse problemstillinger innenfor erstatningsretten
- Samarbeide i en gruppe om å utforme drøftelser av og argumentasjon i et erstatningsrettslig sakskompleks
- Reflektere rundt metodiske utfordringer i og hensyn bak erstatningsansvaret

4.2 Utkast til revidert læringsutbyttebeskrivelse for sivilprosess (inngår som ett av tre fag i emnet JUS4211 Prosess og strafferett)

Refleksjon fra ansvarlig faglærer Maria Astrup Hjort om arbeidet med læringsutbyttebeskrivelser:

Arbeidet tvinger frem en diskusjon om hvilken detaljgrad læringsmålene skal ha. Det bør være et mål at alle punkter i læringsmålene har omtrent samme abstraksjonsnivå. Det gjør det lettere for studentene å også visuelt se hvor omfattende et læringsmål er.

Arbeidet med læringsmålene har også gitt opphav til diskusjon om forskjellen mellom de tre kategoriene kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Det kan se ut som det er en tendens at mange av læringsmålene plasseres under kunnskap, og at både ferdigheter og generell kompetanse er kategorier som vies lite oppmerksomhet. Her har de ansvarlige faglærerne en mulighet til å reflektere rundt hva studentene faktisk sitter igjen med etter å ha tatt emnet. I en slik refleksjon bør den ansvarlige faglæreren også ta i betraktning hva slags eksamensform som brukes i emnet. Gir eksamensformen mulighet til å teste både kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse?

Et siste moment som bør tas i betraktning ved revidering av læringsmålene, er om formuleringene er lette å forstå for studentene. Brukes det terminologi som studentene kan kjenne igjen fra fagets hovedlitteratur, eller må læringsmålene undergis en større tolkning for å forstå hva som omfattes? Jo enklere det er for studentene å forstå hvilke mål de skal nå, jo bedre.

[Gjeldende læringskrav i sivilprosess i JUS4211 \(følg hyperlenken\)](#)

Forslag til revidert læringsutbyttebeskrivelse:

Kunnskap

Etter å ha fullført faget har du god kunnskap om

- de grunnleggende sivilprosessuelle prinsippene, kan gjøre bruk av dem og forstår forholdet mellom alminnelige sivilprosessuelle prinsipper og enkeltregler i lovgivningen.
- Kan du redegjøre for domstolenes organisering og sammensetning
- prosessforutsetningene og kan ta stilling til om prosessforutsetningene er oppfylt når en sak anlegges
- reglene om forberedelse og gjennomføring av allmennprosessen og småkravprosessen, herunder reglene om bevis
- reglene om komplekse saker (behandling av flere krav eller parter, samt partshjelp)
- rettens forhold til partenes prosesshandlinger
- reglene om rettsmidler
- reglene om rettskraft og litispens

Etter å ha fullført faget kan du redegjøre for hovedlinjene i

- reglene om fri rettshjelp
- reglene om sakskostnader
- alternativ tvisteløsning og gruppesøksmål
- sivilprosessens frister, forkynning og retting av feil
- reglene om midlertidig sikring

Ferdigheter

Etter å ha fullført faget

- er du i stand til å vurdere om prosessreglene ivaretar målene for prosessordningen og hvordan reglene bør anvendes for å fremme målene.
- Kan du tolke og klargjøre innholdet i gjeldende prosessuelle regler ved bruk av de sentrale rettskildene i faget, om nødvendig i lys av internasjonale rettskilder
- Forstår du og kan gjøre bruk av grunnleggende sivilprosessuelle begreper
- Kan du løse praktiske prosessuelle problemstillinger
- Kan du vurdere og kritisere prosessuelle regler, herunder identifisere og ta stilling til etiske utfordringer og etiske forventninger til prosessens aktører

Generell kompetanse

Etter å ha fullført faget

- Kan du reflektere rundt domstolenes funksjon i samfunnet, og hvordan grunnleggende sivilprosessuelle hensyn og overordnede målsetninger sikrer domstolens funksjoner.
- Kan du identifisere hvilke saker som behandles etter de ulike prosesslovene og diskutere forskjeller mellom sakstypene
- har du generell kompetanse til å kunne administrere og pådømme eller prosedere vanlige sivile saker for domstolene.

5. Foreløpige konklusjoner og videre prosess

Arbeidsgruppen har våren 2021 fullført en kartlegging og de innledende delene av mandatet, arbeidsgruppens delrapport sendes nå ut på en høring til utvalgte høringsorgan for å få nødvendige innspill til å jobbe videre på mandatet.

Arbeidsgruppen har konkludert med at dagens overordnede læringsmål for Masterstudiet i rettsvitenskap er gode og gir et tydelig mandat til å bygge opp ferdigheter i løpet av studiet. Arbeidsgruppen har sett gjennom kartleggingen at det ikke er tydelig tråd og sikring av at læringsmål som skal nås i løpet av studiet, er inntatt i emnene på studiet. Videre fant arbeidsgruppen heller ikke noen tydelig progresjon og at de mindre avanserte/komplekse læringsmål var mer representert i de enkelte emnene enn de som var mer avanserte og komplekse.

Arbeidsgruppen vil på dette tidspunktet dele funnene og få innspill fra fagmiljøene, gjennom denne høringen ønsker vi å orientere, få tilbakemelding fra fagmiljøene på de overordnede læringsmålene for rettsstudiet, vi ønsker videre tilbakemeldinger på hvilke ferdigheter som kan være aktuelle i en egne emner/fag, sammenheng med andre fag på studiet og innspill til gode prosesser og arbeidsmetoder for det videre arbeidet med læringsmål i fagmiljøer, vedtaksorgan og administrasjonen.

Arbeidsgruppen vil arbeide videre høsten 2021.